

S'Esclop

6

Quadern cultural

II època, any I

2,85 €

Mallorca, novembre-desembre 2002

Cossiers de Josep Coll Bardolet

Agustí P. Aguiló, Vicenç Calonge, Àngels Cardona, Olivier Demazet, Andreu Escales, Bartomeu Fiol, Miquel Àngel Lladó Ribas, Joan Francesc López Casanovas, Lluís Maicas, Pere Joan Martorell, Jaume Mesquida, Pere Morey, Alfons Navarret, Joan Pomar Mir, Faustino Rodríguez Arbesú, Jaume Santandreu, Friedrich Schiller, Guillem Simó, Àngel Terron, Sonya Torres, Maties Tugores, Antònia Vicens. Il·lustracions: Àngel Baldovino, Georges Bess, Josep Coll Bardolet, Pep Coll, Crespí i Alemany, Joan, Toni Jordi, Hitsu Juko, Josep Mas, Daniel Olmo, Gabriel Pereiro Barceló, Catalina Salas, Jean Serra, Gaspar Servera, Magdalena Vidal, Florència Visconty. Disseny: Joan Fullana.

Director:
Joan Fullana
<joanfullana@terra.es>

Consell de Redacció:
Pep Toni Martorell
Rainelda Palerm
Gaspar Servera
Miquel J. Servera
Magdalena Vidal

Administració:
S'Esclop
Apartat de Correus 332
07181 Palmanova,
telèfons : 971-686709
971-439209
<sescllop@hotmail.com>

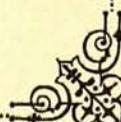
Coberta: Cossiers,
de J. Coll Bardolet

Disseny:
Joan Fullana

Tractament d'imatges:
J. Domenech
&
Miquel J. Servera

Agustí P. Aguiló	14 i 15
Vicenc Calonge	17
Àngels Cardona	7
Olivier Demazet	27
Andreu Escales	29
Bartomeu Fiol	16
Miquel Àngel Lladó Ribas	6
Joan F. López Casasnovas	7
Lluís Maicas	5
Pere Joan Martorell	28
Jaume Mesquida	25
Pere Morey	4
Alfons Navarret	26
Joan Pomar Mir	10 i 11
Faustino Rodríguez Arbesú	18 i 19
Jaume Santandreu	25
Friedrich Schiller	4
Guillem Simó	13
Àngel Terron	30
Sonya Torres	20 i 21
Maties Tugores	27
Antònia Vicens	22 i 23
Il·lustracions:	
Àngel Baldovino	15
Georges Bess	18 i 19
Josep Coll Bardolet	1
Pep Coll	25
Crespi i Alemany	4 i 17
Joan	9
Toni Jordi	30
Hitsu Juko	16
Daniel Olmo	7
Gabriel Pereiro	29
Catalina Salas	26 i 28
Jean Serra	20 i 21
Gaspar Servera	31
Magdalena Vidal	5
Florència Visconty	6

S'ha fet un tiratge de 501 exemplars numerats del 0 al 500. Aquest és el número 232.

1a. editorial
(és curta per no causar ningú)

Diren que per l'editorial es pot conèixer quina és l'orientació d'una publicació. Com que fins ara no n'havíem publicada cap, sovint ens han demanat per què? La raó és ben senzilla, d'aquí que ens proposarem per S'Esclop, ens varem plantejar que era més convenient anar per feina que fer declaracions de principis grandiloqüents o solemnes declaracions de bones intencions... Ara ens ha semblat que era, és, hora de saludar a tothom — en nom de S'Esclop i en el propi de tots els que fem la revista — i, en especial, als lectors fidels que hauran pogut apreciar quins són els nostres principis i intencions, i, així mateix, aprofitam l'ocasió per agrair als subscriptors el suport a aquesta revista i no volem deixar-la sense donar les gràcies als que han regut en aquest projecte de difusió cultural i, d'una manera o l'altra, han col·laborat perquè tingués esclavat.

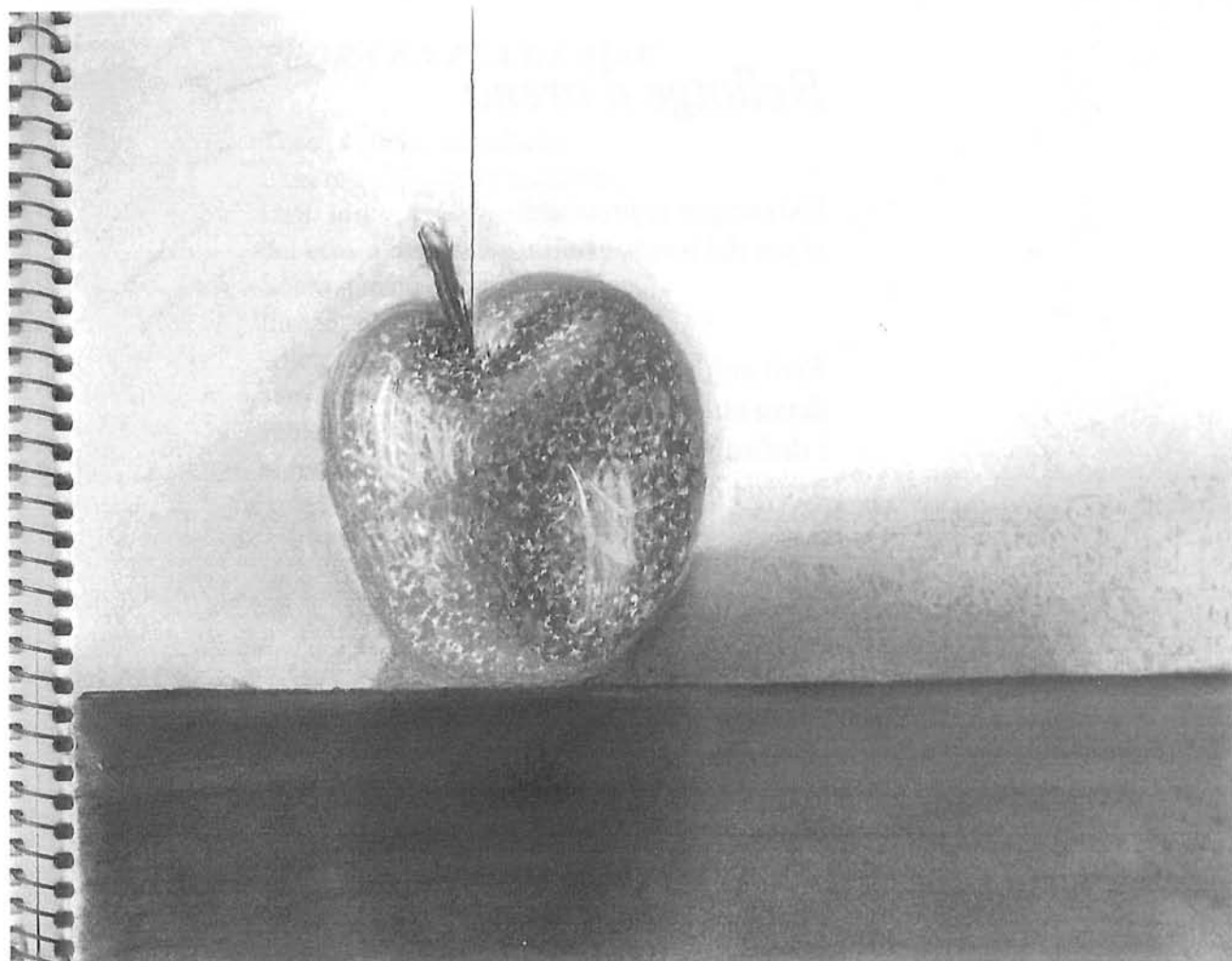
Tampoc no volem deixar de manifestar el nostre agraiement als que han confiat en nosaltres per donar a conèixer les seves empreses per mitjà de les nostres pàgines. A tots, a tothom, volem manifestar-los el nostre vertader agraiement.

Els que fem S'Esclop us saludam i desitjam bona salut i bones festes de Nadal i de Cap d'Any. Cordialment,

S'Esclop

L'Adoració dels Reis, de S. Apollinare Nuovo, a Ravenna, Itàlia, segle VI, en mosaic bizanti (fragment)

Magdalena Vidal

NO

No usis de bací
el pitxer. No
t'emmidonis el coll
amb el salpasser.
No defequis de dret
roïssos de dos
marrons. No escupis
a la tonsura, car
no és diana la clapa.
No mengis del nas
moc sec sense
especiar-lo, No
escuris queixals
amb trinxet. No
siguis plaent amb qui
et desplau. No diguis
mai veritat, car pot
causar-te gran mal
i perjudici. No flastomis
a taula amb la boca plena
de pa. No alenis després
del traspàs. No fóra
correcte, ni educat.

SEDUCCIÓ

Guaita un pit farcit
de brossat per les puntes
de l'escot. S'amaga,
indolent, el mugró esquiu
sota randes de fil, però
el teixit de tacte suau
no apaga el perfil del regruix
i s'endívina la taca presa
com un cop blau al cim
o una corona de nespla.
En un descuit calculat,
amb una tècnica precisa
i un gest estudiat, surt
de la presó el capoll altiu
i resta indecisa la duresa
entre les ales de tela. No
rajarà suc quallat, ni vessarà
llàgrimes de mel, però els llavis
coneixen prou bé la dolçor
que es desprèn de la xuclada.

D'Escapulons d'uncla

Lluís Maïcas

D'aquest recull de poemes,
publicat a la ciutat d'Inca
l'any 1998, se'n va fer una
edició limitada de trenta-
sis exemplars, numerats
i signats per l'autor.

Rellotge d'arena

*Entenc que et preocupi
el pas del temps. A mi també.*

*Però ara, si et sembla,
deixa estar el rellotge
i dedica'm la teva arena,
aquella que un dia vam recollir
a la solitària platja
i decidírem de compartir
dins la nostra Ampolla dels Dies.*

Miquel Àngel Lladó Ribas

*De la part titulada Parlen els homes del
poemari inèdit que, provisionalment, es
diu La volta celest*

Florència Visconty

PEDRA EN PLA DE MAR

Tosca i silent, esbrellada,
 d'un roc el Temps t'esqueixà,
 i has sortit plana i polida
 del bres d'ones i algues i anys.
 Si ara qualcú et projectava
 lliscant entre cel i mar
 --lletraferida de signes,
 seny d'antics mots catalans--,
 sabies o no sabies
 el teu destí més que humà?

PEDRA DE TOC

Quanta de força es condensa
 en el negre mac, polit
 per rumbots braus, o delit
 de tempesta en mar immensa!
 Esdevindràs la defensa
 en ser projectil de fona
 quan David humil s'encona
 i estaborneix Goliat.
 Podràs, perdra o llibertat,
 llavors tornar al bres de l'ona.

J. F. López Casanovas

Inèdita la primera; la segona, publicada
 a l'album de Toni Vidal titulat *Pedres*, (1985)

Fotografia de Daniel Olmo

TELEVISIÓ, RÀDIO, VÍDEO, HIFI,
FRIGORÍFICS, ELECTRODOMÈSTICS

RED ELITE DE ELECTRODOMESTICOS S.A.

*Plaça Abu Yahya, núm. 1.
Telèfons: 971-751269,
971-205013,
971-206214.
07003 Palma de Mallorca*

Botiga de pell

ARTICLES DE REGAL

Avinguda Peguera, 66
Local 7
Peguera-Calvià-Mallorca

Telèfon 971-686709
Fax 971-687942
Pep-Toni @ wanadoo

"la Caixa"

*220 oficines
al seu servici*

*La 1ª xarxa bancària
a les Illes Balears*

*L'oficina de
Joan Alcover,
07006 Palma,
al seu servici*

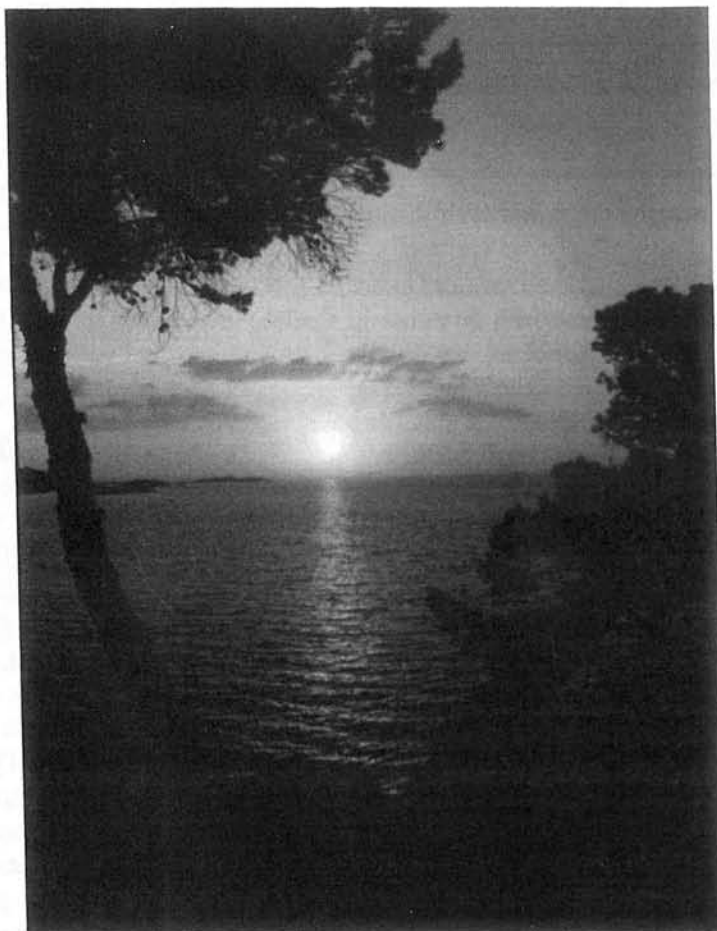
ANORMALITZACIÓ LINGÜÍSTICA

Ferreret, gafarró, verderol i cadenera,
 merla, rossinyol, sebel·lí i teulader,
 tord, titina, puput i oronella,
 tudó, tórtora, pinsà i esparver

moriu injustament dia a dia
 sense que es mescli amb terra
 la vostra sang,
 sense que us assetgin caçadors
 en el besllum de l'albada,

moriu entre les boques
 que no us parlen
 i la vostra absència se'ns mostra
 com un vol,
 igual que un arc imaginari
 entre la terra i el parking,
 entre l'arrel i l'ímail,
 baix el footing i el zapping

per damunt del desig de viure
 en la nostra parla.

Àngels Cardona

Sol eixent d'un mati hivernal, fotografia de Joan

Cinema i poesia: Damià Huguet, un mestre i un amant

Altres vegades -concretament, a la Revista *Ressò* de Campos- he parlat de teatre, de pintura i de música. Però, del setè art, encara no ho havia fet mai. De totes maneres, sempre s'hi han de mesclar quatre versos, perquè ja és com una mania, una manera d'entendre la vida, fins i tot, com l'alè que ens manca. És el mateix que a l'hora de cuinar, quin plat és que no ha de menester un pessic de sal? O si parlem dels jocs, quin al·lot és, que no ha pegat mai una coça a una pilota? La poesia és, idò, talment així, però evidentment, es manifesta de moltes i variades formes. Tots hem sentit a dir que les arts, estan estretament lligades, i a més ho sabem, i ho hem experimentat en moltes ocasions. Possiblement hem viscut instants enigmàtics i entranyables davant un quadre, escoltant una partitura musical, contemplant una representació teatral, o en el cas d'avui, veient una pel·lícula a la sala de cinema, tal com pertoca. (Això sí, el cinema a la televisió, és una altra història, no es pot comparar, quasi és una ofensa). Per tot el que hem parlat, no és necessari llegir un poema en veu alta per entendre què és poesia. Una tela, una cançó, un drama o una comèdia, una projecció sobre la pantalla gran i blanca, també són poesia. El llenguatge canvia, el missatge no varia...

Amb les notes musicals, puc descobrir distints paisatges, fins i tot, hi puc sentir cantar els ocells, o xiular el vent. Un cas ben clar i planer serien *Les Quatre Estacions* de Vivaldi. A part, evidentment, de trobar-hi altres sensacions, és un exemple que el so, ens du a la imatge. D'altres casos ben semblants, però a la inversa, seria l'estat sublim de la contemplació d'una obra pictòrica que ens podria dur a sentir -quasi físicament- l'oneig suau del mar que allà es dibuixa o l'olor delicada d'un lliri blanc a una platja tranquil·la i majestuosa...

*Les flors del capell negre que Jeanne duia
no feien olor, però tenien l'orgull d'esser flors
calcades a Renoir: morades, malva, blaves,
talment collides al cor pla d'un sementer
de la Provença de Mallorca, que a París no té nom
perquè la mar ni aquesta llum no hi arriben...*

També aquests versos de Damià Huguet del poema *Els grocs perfils*, escrits després de visionar *Last*

tango in Paris de Bernardo Bertolucci, podrien ser ben bé una tela impressionista del citat Renoir; o un elogi, un càntic del poeta, a dos dels seus amors de sempre: Mallorca (Campos, en concret) i París. I si ens hi fixam, veurem una vegada més, que pintura, cinema i poesia, tornen a estar mesclats.

A part de la curolla a la fotografia i altres brancals de l'art en general, Damià Huguet, tenia el do de cultivar les tres vessants abans esmentades, i n'era, a més a més, un coneixedor i estudiós fidel. Uns dies després del seu adéu darrer, el mateix juliol de 1996, s'inaugurava «*Secreta Passió*» a Ses Voltes de Ciutat, juntament amb Maria del Mar Bonet i Toni Catany. Fou una mostra de la seva obra pictòrica que fins aleshores només coneixien els seus amics més íntims, i que amb il·lusió volia mostrar al gran públic. I en aquella hora exacta i precisa, ell, desgraciadament, ja no hi podia ser. L'any següent, l'agost de 1997, organitzat pels «Amics de Damià Huguet», a s'Auditori de Campos, amb el títol «*El color del temps*», s'exposaven quasi ben bé les mateixes pintures, a part d'unes escultures i d'unes mostres de poesia visual.

Per altra banda, Huguet era col·laborador habitual al *Diario de Mallorca* i crític de cinema, enviat a diferents certàmens i festivals, tant nacionals com a l'estranger. Damià era un amant del setè art, i un expert que podia parlar de directors, actors i actrius, i de les pel·lícules que l'havien marcat fortament.

De la seva poesia, què podem dir que ja no s'hagi pregonat als quatre vents? Autor de més d'una dotzena de llibres de versos, i amb els premis Blanquerna 1969, Les Illes d'Or 1972, Ciutat de Manacor 1976, entre d'altres, i finalista del Ciutat de Palma 1975, i del Carles Riba al 1987, també entre els més significatius. I a part, evidentment, de ser un dels poetes més representatius i amb un nom ben guanyat i merescut, dins l'àmbit de parla catalana i als darrers trenta anys del segle XX, Damià Huguet, fent una passa més, es convertia en editor de poesia, que "*amb una manifesta generositat ancorada en l'amor al país i a les persones -segons paraules de Joan Veny, al pròleg de *Les Fites Netes- editar poesia és fer mecenatge o, vulgarment, un negoci foradat*".*

*Clarors d'un altre món, encara nostre, rebran més veus amigues,
tot call mediterrani. I la mar, i els pins, tastaran els colors
que el cel proclama damunt verdors de fulla alta.
Res no hi haurà més pur que aquest silenci de clarors seques.
Un cor que vessa els macs de sempre, el rovell i l'herbam
d'una terra de pastors on els cabrits pasturen; claror
filmada en viu com aquest cel que vetla el cor de la pantalla.*

Evidentment, aquests versos inspirats en la pel·lícula *Padre Padrone* de Paolo Vittorio Taviani, amb el títol *El rocam sard*, són una prova ben clara i contundent del que parlàvem al començament. Damià Huguet, en el llibre *Les flors de la claror*, editat a la col·lecció Poesia de Paper amb el número 46, a l'any 1996, mescla dues de les seves passions més arrelades: la poesia i el cinema. Lògicament, tots els poemes d'aquest recull estan inspirats sobre films molts diversos. D'entre ells, podríem citar: *À bout de souffle*, *L'histoire d'Adèle H*, *Mamma Roma*, *Otto e mezzo*, *La terra trema* o *La notte*.

En canvi, si en lloc de títols parlem de directors, veurem que són Godard, Bertolucci, Jean Vigo, Truffaut, Pasolini, Fellini, Visconti i Michelangelo Antonioni. Tots ells, curiosament -si els meus coneixements són certs, tampoc no en som un expert- són francesos o italians. La seva predilecció pel cinema d'aquest dos països és compartida per molta altra gent amant de la pantalla gran. Sense anar massa lluny, i apart de les triades per Damià al llibre esmentat, que la gran majoria hem vist i hem gaudit d'elles, si ara hagués de citar un parell de pel·lícules més, potser diria aquestes: *Amarcord* de Fellini; *Cinema Paradiso*, d'uns germans italians, que ara no record el seu llinatge; *El cartero y Pablo Neruda*, una coproducció italo-francesa; o *Amelie*, del francès Jean Pierre Jeunet. Algunes d'elles són recents, i lògicament posteriors als anys que inclouen la selecció dels poemes ressenyats anteriorment, però, una vegada més, totes tornen a ser franceses o italianes.

Aquest llibre de cinema i poesia, o millor encara, de poesia que ha mamat del cinema, s'obri amb unes paraules de Jean Vigo: "No oblidem que el cinema existeix perquè la poesia és viva...". I es clou, amb un poema molt breu, amb el títol *Una fosca claror*, tot un homenatge de Damià Huguet al cinema.

*Mirada de la llum, clarors de tela prima.
Ben davant els teus ulls potser tot és mentida,
imatges que se'n van, velles albes que suen
el cor secret del cel que la foscor il·lumina.*

Joan Pomar Mir

Collages de Josep Mas i Vidal

Joan & Pedro

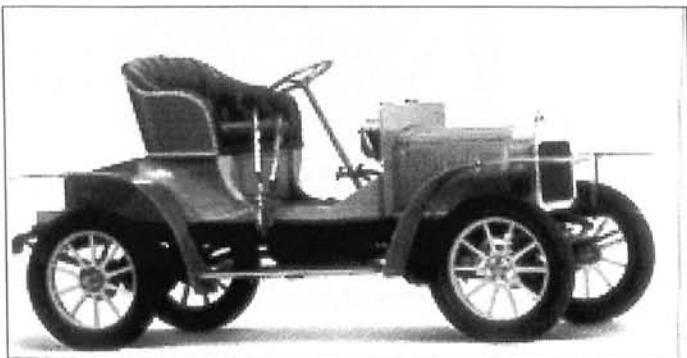
ES TALLER

**CANVI D'OLI
ESPECIALISTES EN FRENS
CÀRREGUES D'AIRE CONDICIONAT
(AC)**

**POSTA A PUNT DE MOTOR
FRENÒMETRE (ITV)
LI PASSAM LA ITV
SENSE CITA PRÈVIA**

Telèfon i fax 971-755365
C / General Riera, núm. 25, baixos
07003 Palma
Servei en carretera 24 hores
Telèfon 971-471538

www.comercialmallorca.com

SAGITARI

llibreria

**Llibreria especialitzada
en poesia**

*Posem a la seva disposició
informació sobre el nostre fons
mitjançant:*

- Llistat per autors o títols
- Llistat de novetats i incorporacions al nostre fons
- Informació telefònica:
971 - 730608
- Informació i comandes per fax:
971 - 283388
- Informació i comandes per correu electrònic:

xabraham@teleline.es

**Servei de venda amb lliurament
contra reemborsament
Servei de recerca de títols
de qualsevol especialitat**

**Carrer de Joan Miró, 62
07015 Palma de Mallorca**

Pàrquing a 50 metres

Tocs grisos

♩ = 80

1

8

14

21 1 2 FINE

29 D.C. al Fine

TOCS GRISOS

Que costa deseixir-se
 del petit oratjol
 que creix dels seus pètals extremitats d'alegria!
 Quin esforç més ferreny
 no cal fer per fondre la sal ingènua
 que el seu bes ha deixat als llavis!

De la pèrdua, però, no queda
 ni una taqueta de desencís;
 prest revenen uns tocs grisos
 que aclareixen i aquieten.

Guillem Simó

De 19 poemes amb música

El cant de la Sibil·la (2)

Des del punt de vista literari, així com del de l'arxivística, conservam un document de gran vàlua musical, que es custodia a l'arxiu Diocesà de Mallorca i prové del monestir de la Concepció. Aquest còdex presenta cinc cares de folis amb el text de la Sibil·la, musicat en gregorià i transcrit en pentagrama; la seva melodia és certament anterior al segle XV i té el seu origen en els còdexs del segle XI.

Però, quin era el cant original de la Sibil·la? Segons l'opinió de Mons. Anglès i del P. Antoni Martorell, al seus orígens, hi ha el ritu visigòtic de l'època mossàrab. Mons. Anglès afirma que la Sibil·la s'introduí a Mallorca amb la melodia pròpia dels mossàrabs –que fou la mateixa que a Catalunya, França i Itàlia– amb tonada ja estafeta; i que seguint, amb més o menys fidelitat, alguns dels cants populars de l'Illa, continuà usant-s'hi fins als nostres temps.

Els manuscrits de Còrdova i de Ripoll –ambdós del segle XI– ens transmeten el text llatí amb notació musical gregoriana. Des de Ripoll, el cant s'estengué per Catalunya. El còdex d'Urgell, que conté la Sibil·la, influeix en el conservat de la Concepció; i aquest és, com dèiem, del segle XV. L'estil original gregorià dels còdexs més antics es va perdre per les manipulacions d'estil renaixentistes que patiren i que, fins ara, malauradament no tenim documentades. L'actual versió de la Sibil·la, segons el P. Martorell, qui la qualifica com a decadent i amb poc parentiu amb les tonades de feina, d'aire més tost dolç, és fruit de la manipulació romàntica... Les versions actuals de la popular Sibil·la mallorquina es deuen a la «familiaritat» amb que l'haurien tractat els mestres de cor, organistes i altres músics. Aquestes variants es remunten a només 150 o 200 anys, segons consta al P. Martorell que n'ha fet l'anàlisi interna de la melodia.

A l'Alguer, a l'illa de Sardenya, el cant de la Sibil·la s'ha mantingut amb una melodia més arcaica que a Mallorca; en molts de punts, es semblant a les versions catalanes del segle XV, entre les quals el citat còdex de la Concepció, encara que s'hi nota una certa evolució. Com a indici de la seva antiguitat, un canonge canta, com a solista, les dotze estrofes, mentre el cor repeteix la tornada: “*Al jorn del Judici parrà qui haurà fet servici*” i, a diferència de la versió mallorquina actual, la lletra és, així mateix, més antiga.

En gravar-la en un CD, Jordi Savall ens comentava que “*Als nostres dies, la realització d'una versió històrica del cant de la Sibil·la, suposa situar-se en una perspectiva dinàmica del temps, talment com si hom intentés de deturar l'instant sense impedir-ne el procés, font de la seva essència i del seu misteri*”. El mètode d'estudi, en primer lloc, va consistir en fer la catalogació, per ordre cronològic, de totes aquelles versions conegudes del cant, de manera que es pogués anar,

sense cap trencament, dels primers cants del segle X, amb molt poca ornamentació, fins arribar a les versions del segle XII, que sense trencar la continuïtat, eren molt més melismàtiques. Així mateix, calia escollir, segons el caràcter del text de cada vers, les diverses versions existents.

En el seu conjunt, hem triat, presentar-vos tres tipus de Sibil·la: la llatina, la versió de reminiscència provençal i la catalana. La llatina, de gran sobrietat i profunda, pròpia dels segles X-XI, incorpora el *Judicium Signum*, sobre un acompanyament de la lira, els refranys a l'uníson i a l'octava; a la segona versió, del segle XIII i reminiscències provençals, intervé el llaüt en els acompanyaments i incorpora falsos bordons en els refranys i sembla influïda per les inflexions poètiques del llenguatge trobadoresc i, finalment, amb la Sibil·la catalana entrem en el gènere de l'espectacle dels Misteris o representacions sacres paralitúrgiques, semblants als Autos Sacramentals del Renaixement. Pel cant d'aquesta versió més ornamental s'han recuperat elements que provenen de la tradició popular, –bàsicament de la de les illes Balears– i, fent el seguiment de la Sibil·la llatina, segons el caràcter de diferents estrofes, s'han adaptat diferents versions renunciant, però, al cant monòdic, perquè l'existència d'innombrables fonts a tres i quatre veus demostraven que la pràctica polifònica corresponia a les descobertes de cada moment; així, de forma més o manco elaborada, la melodia es mostra «harmonitzada», segons el grau d'inspiració dels compositors o de les tradicions de la terra.

La participació de ministrers –els quals tocaven entre les diferents estrofes i acompanyaven la Sibil·la a l'entrada o a la sortida de la cerimònia– està confirmada per diverses fonts. S'han utilitzat totes les versions en les que el text no estava en català –i per, això mateix, era impensable que s'entremesclassin, en la seva condició de peces cantades sobre text en català– per a les diferents seqüències instrumentals. I per mitjà d'aquesta melodia extraordinària –que ha romàs intacta en els seus elements més essencials al llarg de segles– s'ha pogut conservar la mitologia mateixa de la profetessa virgiliana. Mitologia que, com vérem, és plena de connotacions dramàtiques per les impressionants referències al Judici Final i a la fi del món, degut al caos dels elements –foc celestial, tremolor de la terra, eclipsis lunar i solar, etcètera–, però que, per mitjà del naixement i mort de Jesucrist, a la vegada, deixa oberta l'esperança d'una nova vida dels Justs.

Agustí Pere Aguiló i Bordoy

III. Sibylle Catalane

*Al jorn del Judici
parrà qui haurà fet servici.*

*Un rei vendrà perpetual
vestit de nostra carn mortal;
del cel vindrà tot certament
per fer del segle jutjament.*

*Ans que el Judici no serà
un gran senyal se mostrarà:
lo sol perdrà lo replendor,
la terra tramirà de por.*

*Après se badarà molt fort
amostrant-se de greu conhort;
mostrar-se han ab crits i trons
les infernals confusions.*

*Del cel gran foc davallarà,
com a sofre molt puirà;
la terra cremarà ab furor,
la gent haurà molt gran terror.*

*Après serà un fort senyal
d'un terratrèmol general;
les pedres per mig se rompran
i les muntanyes se fondran.*

*Llavors ningú tindrà talent
d'or, riqueses ni argent,
esperant tots quina serà
la sentència que es darà.*

*De morir seran tots sos talents,
esclafir-los han totes les dents;
no hi haurà home que no plor,
tot lo món serà en tristor.*

*Los puigs i plans seran iguals,
allí seran los bons i mals,
reis, ducs, comtes i barons,
que de llurs fets retran raons.*

*Après vindrà terriblement
lo Fill de Déu omnipotent;
de morts i vius judicarà:
qui bé haurà fet allí es parrà.*

*Los infants qui nats no seran
dintre ses mares cridaràn
i diran tots plorosament:
"Ajuda'ns, Déu omnipotent".*

*Mare de Déu, pregau per nós,
puix sôu mare de peccadors,
que bona sentència hajam
i paradís posejam.*

*Vosaltres tots qui escoltau,
devotament a Déu pregau
de cor ab gran devoció
que us porte a salvació.*

La Sibil·la, d'Angel Baldovino

El pintor Àngel BALDOVINO, va néixer a l'Argentina (Buenos Aires, l'any 1929). Després de viure, entre 1973 i 1978, a Itàlia i França s'instal·là de manera definitiva a l'Illa. A més de moltes altres ciutats, ha fet exposicions a Venècia, Buenos Aires i Mallorca. Juntament amb Hugo Bretos, es va encarregar de la decoració mural del Casino de Mallorca.

A TALL DE PRÒLEG

En general, podem i devem dir que la crítica es preocupa més de qui canta que del cant en si mateix. Possiblement perquè és més fàcil. Els autors són objecte d'atenció més fàcils que no els seus textos, sempre més esquerps, car hom pot recórrer a totes les seves circumstàncies personals i de tot ordre per fer-ne una imatge més contrastada, un clixé en blanc i negre o fins i tot una caricatura. Tanmateix, si un autor arriba a merèixer un respecte com a tal autor és en funció del valor dels seus textos i no viceversa. A l'hora de la veritat, a l'hora d'una eventual posteritat, els textos són els pares de l'autor, no viceversa.

No hi ha circumstància, doncs, que garanteixi la qualitat d'un text. Ni la nació del seu autor, ni la seva llengua -no hi ha llengües més poètiques que les altres-, ni el seu expedient acadèmic, ni la seva abrandada bona voluntat, ni la seva perseverança i cabota insistència. En certa manera -especialment en el cas de la parenta pobra- tot text s'ha de fer gairebé a si mateix; recordem el dictum paradoxal de Borges: "*Nadie puede hacer un libro*". Si en certa manera, un llibre o un poema s'ha de fer a si mateix. Tant el daoisme, com el quietisme de Molinos hi estarien d'acord. La sensibilitat i la voluntat de qui li dona forma poden errar-se. Com ens va corroborar Paul Valéry, fa molt bé el cant que es qüestiona a si mateix. Perquè aquesta és una de les condicions de la seva autenticitat. Perquè la felicitat en l'escriptura d'un Rimbaud és irrepètible. Perquè com ha apuntant Jordi Sarsanedas entre nosaltres: "Mai res no és si no és humil també". La *Civitas poetarum*, la Nova Àtica imaginada pels noucentistes i neoucentistes nostrats, que suposaria com una mena de garantia per a tots els seus cantors i cantaires, no haurà estat més que això, una imaginació enganyadora. En matèria de la parenta pobra no hi ha mai garanties, tot s'ha de fer a pols, tot s'ha d'acceptar a benefici d'inventari. D'alguna manera radical i feridora -que no hem de voler obviar-, tot text de la parenta pobra té quelcom d'infeliç. És clar que reconèixer això és un poc fort i que, com ens va deixar dit T.S. Eliot, a Burnt Norton:

*"Vés, va dir el gorrió, perquè les fulles estaven plenes d'infants,
excitadament amagats, contenint les rialles.
Vés, vés, vés, va dir el gorrió: el gènere humà
no pot suportar molta realitat".*

Però, per descomptat, res de tot això ens llibera del deure moral de solidaritat amb qui s'arrisca, i després d'haver fet tant per a la promoció de la parenta pobra, vol també -i en té tot el dret del món- contribuir al seu doll inestroncable. Aquest és el cas del bon amic Vicenç Calonge, el major contribuent a aquesta causa que tenim dins la societat civil de Cavorques. Un deure de solidaritat que, òbviament, a la vegada és un deure de respecte.

(Segon estat, a 23/4/2001)

Bartomeu Fiol

Pròleg al llibre *Cant que s'interroga* de Vicenç Calonge i Gustà

Ideograma japonès fet amb tinta xinesa i titulat "El domini de si mateix", fou realitzat pel cal·lígraf Hitsu Juko (Japó, en el segle XIX)

[Dedicat al sinòleg Stéphan Fournier,
«N'Esteve» de Valldemossa]

Full de subscripció

S'Esclop

Quadern cultural

Llinatges:
Nom:
Data de naixement:
Adreça (Carrer/plaça)
Població: Codi postal:
Telèfon: Fax:
E-mail:

Em subscric a *S'Esclop* Quadern cultural per sis números, a partir del núm. , raó per la qual:

- A) Us tramet un xec per valor de 13,50 € a nom de *S'Esclop*
- B) Us adjunt fotocòpia d'ingrés de 13,50 € a nom de *S'Esclop* en el compte corrent 0182-1279-18-020.15 22 335 del BBVA (Bulevar de Peguera, 07160 Peguera, Calvià, Mallorca).

Si voleu rebre números anteriors al 5, posau-vos en contacte amb *S'Esclop*.

Data:

Signatura:

Enviau-nos aquesta butlleta amb el xec (opció A) o el justificant de l'ingrés (opció B) a l'adreça postal:

S'Esclop

Quadern cultural

Apartat de Correus núm. 332,
07181 Palmanova (Mallorca).

sesclop@hotmail.com

EPÍLEG

Em preocupa la mentida
d'aquesta vida una i nua,
perquè no crec ni en la justícia
ni en la cridòria ni en el puny.

Sols en els fets hi pos l'humor,
l'enginy, la falç, la grapa boja.
Em preocupa la mentida
d'aquesta vida una i nua,

perquè s'escampa la buidor
que ens fa culpables, també còmplices.
Tu, jo i aquell, valor i mort,
mort al callar, foc, de seguida!
Em preocupa la mentida.

* * * * *

Després de tu res necessit
ni l'escalfor. Tu ets la maror
que enllumenada, m'envaï,
em guanyà als ulls, em fermentà.

Car no sóc tot, mai n'he sabut,
sense la Mar dona, nau viva.
Després de tu res necessit,
ni l'escalfor. Tu ets la maror

que ni l'espasa pot reptar
perquè la llar del teu esguard
és el confí on jo, amor,
puc desterrar por i neguit;
després de tu res necessit.

* * * * *

A destralades jo sóc Jo,
en l'alta vida doll del vers.
I crem en cant l'amor, la ràbia,
també el desig. Tot el que escric

pot ser muntanya, també cendra,
potser carrer. A qui li importa?
A destralades jo sóc Jo,
en l'alta vida doll del vers.

I en l'altra mida potser llum,
però no ho sé, no tenc certesa.
Aquí creences que toc, veig
i visc i esper. Tro rere tro
a destralades jo sóc Jo.

Crespi i Alemany, Guitarra (2002)

L'AMIC CANTANT

A cada actuació
l'amic cantant
fa l'amor amb mestria i celsitud.
I l'havanera
és un present de gavina melosa,
l'abril que fa quallar
un ruixat que ens tensa i alimenta,
el sonet que és bes i alè
un tendre desfullar d'ones.

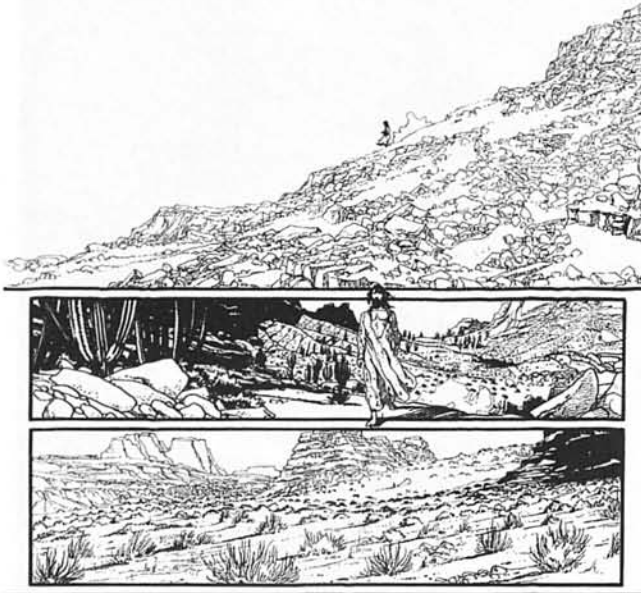
L'amic cantant
no ha publicat mai cap disc,
no li fa cap falta,
el seu ésser va més enllà de l'enllà i l'aquí,
ho sé perquè he nedat dins la seva emotivitat:
centres d'entusiasme en dansa i melodia d'atzurs.

De *Cant que s'interroga***Vicenç Calonge i Gustà**

Cant que s'interroga ha estat publicada dins la col·lecció
La sinia del Tall, de l'editorial *El Tall*, Palma, 2002

Senzillesa + Humanitat = Art *

Planxa de «Juan Solon»

Es diu, amb fonament, que les persones més grans (intel·lectualment i artísticament parlant) són també les més senzilles, humils i humanes.

En el cas de l'autor de còmics francès Georges Bess aquesta dita convertida en tòpic es gira. Bess és gran com a creador de còmics, perquè la seva humanitat i senzillesa són tan desbordants i evidents que contaminen tot allò en què participa. La Historieta no podia ser una excepció. Per això, els còmics en què treballa contenen part de la seva grandesa i humanitat.

Durant la meua dilatada relació amb el món del còmic, he pogut conèixer molts dels grans autors de la historieta mundial i puc dir que l'esmentat tòpic s'ha complert amb rigor quasi matemàtic. Això no obstant, hi ha hagut alguns en què les bondats anotades s'han vist adornades i engrandides per una perspicàcia i generositat fora del comú.

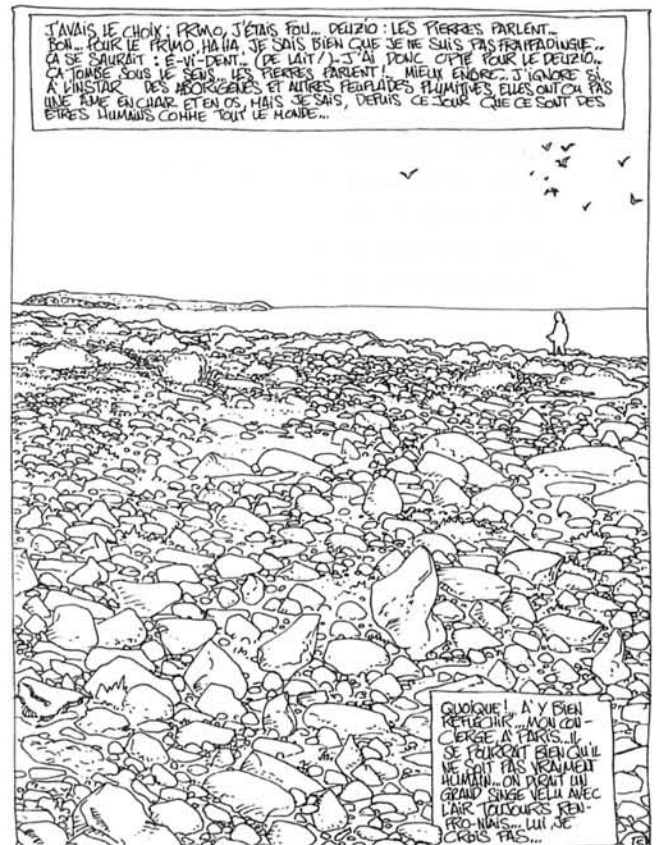
Bess és un dibuixant singular amb qualitats difícils de reunir en l'expressió del llenguatge icònic utilitzat en la historieta. Per una banda, posseeix un estil de línia clàssic, amb grans coneixements anatòmics, de perspectiva i disseny de pàgina; per l'altra, domina com pocs una forma de veure les imatges que va més enllà del modernisme per endinsar-se en el camí de l'avantguardisme, però de manera tan senzilla que, igual que succeeix amb el director de cine Alfred Hitchcock, és difícilment descoberta pel lector, que habitualment es veu submergit i atrapat per la força de la narrativa que posseeix en les seves imatges.

És possible que aquesta conjunció li vingui de ser un autor europeu, influït per l'ambient que l'ha rodejat. No tenc cap dubte que Georges és un dels millors dibuixants que hi ha actualment al món i, possiblement, el que millor ha sabut interpretar la genialitat d'Alejandro Jodorowsky. I no m'oblid del també genial Moebius. Per a mostra *El Lama Blanco*.

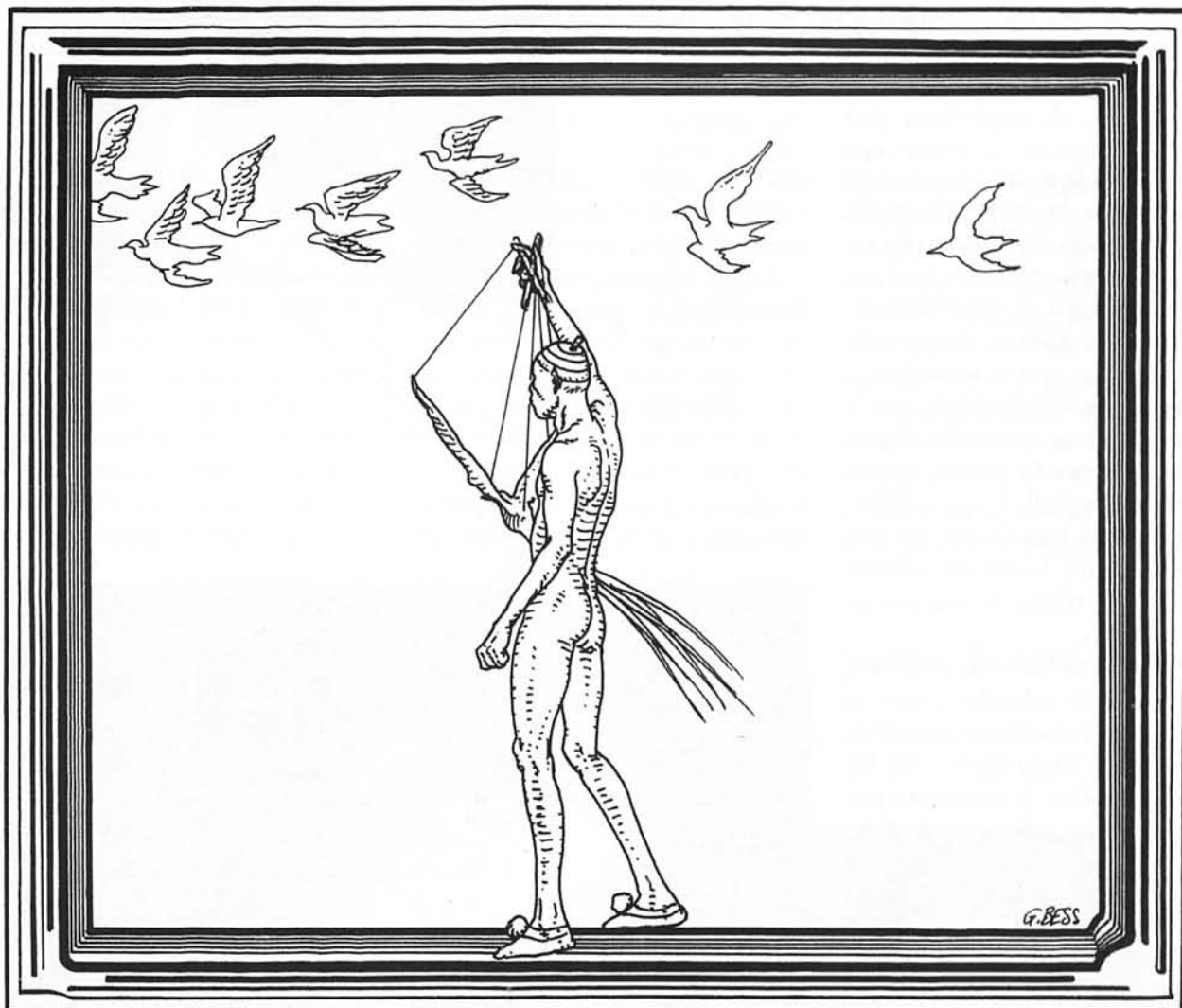
Qualsevol ocasió és bona per gaudir amb les excel·lències del seu art. Ha estat un plaer col·laborar amb l'**Associació d'Amics i Victimes del Còmic de Mallorca**, i així facilitar al públic la possibilitat d'acostar-se a un dels autors d'histories més interessants i vigorosos del moment, que posseeix quelcom molt difícil quan ja es tenen alguns anys; l'atreviment i la gosadia propis de la joventut, capaços d'afrontar i propiciar els majors reptes sense immutar-se, sense que ningú ho exigeix i de sortir-ne airós. Bess ho fa contínuament. Les seves pàgines originals ho demostren.

Faustino Rodríguez Arbesú

* Fragments de *Senzillesa + Humanitat = Art*, text del director de la revista *El Wendigo* i del Saló Internacional del Còmic del Principat d'Astúries (Gijón)

Planxa d'«Escondida»

Planxa de Bobi

Georges Bess, nascut a França el 1950, als vint anys, es trasllada a Escandinàvia, on comença la seva carrera d'il·lustrador i dibuixant d'històries, col·labora en la versió europea de «Mad» i més tard s'encarrega de «Phantom». Al llarg de deu anys, dibuixa *comic-books* i escriu alguns guions. Així mateix, en la seva obra utilitza arguments de qui després seria la seva dona, Layla Gauraz. Qualsevol d'aquests episodis, que varen ser publicats aquí –de manera fragmentària, mal impresa i amb un color inadequat, que no afavoreix gens el dibuix– no reflecteixen bé l'evolució del seu quefer artístic. El 1987, retorna a França, on, juntament amb Jodorowsky, comença l'execució d'«El Lama Blanco». Fins 1993, publiquen sis àlbums, a la vegada que creen «Les Jumeaux Magiques», un llibre infantil interactiu, que inclou jocs, entre els que destaca una sorprenent cinta parlant. El 1990, surt al mercat «Anibal Cinco», que, fent ús humorístic del sexe i la violència, resulta una interessant paròdia dels còmics de superherois; aquesta experiència s'aturà en el seu segon volum. El 1995, neix «Juan Solo». Georges Bess escriu i dibuixa «Escondida»; d'aleshores ençà, es trenca la col·laboració amb Jodorowsky i Bess desenrotlla un altre projecte en solitari: «Leela et Krishna», dos àlbums en blanc i negre, (Carabás, 2000 i 2001). Com a il·lustrador de llibres, ha posat les seves imatges a «Aphrodite», de Pierre Louÿs.

Jean Serra o la mà de Ptah

Nosaltres ja no estem sotmesos als déus, ni als herois, ni als ídols, com els antics, perquè els nostres déus són en l'esperit de l'home i es manifesten en els seus afers. Díriem, doncs, a la *maniera antiga*, que hi ha un Ptah - Déu egipci de les arts plàstiques- a l'interior de Jean Serra. Per això a les seves obres hi podem trobar inspiració i treball, força i sensibilitat, matèria i sentiment, tot allò que acompanya la mà del creador que veu més enllà i ho sap comunicar als altres.

L'autor ens transmet tot el que veu i sent amb naturalitat, amb la senzillesa i la humilitat pròpies de la saviesa de l'experiència. Hi ha intel·lecte i esforç de simplicitat per tal de depurar allò que és l'essencial, la qual cosa l'espectador pot agrair i gaudir. Com a tot intent comunicador transmissor de veritat, hi són presents uns elements constants que podem observar i analitzar: la formació tècnica, pròpia d'una primerenca vocació; els antecedents i l'entorn, que ens situen a un espai i un temps concrets: l'Eivissa dels anys 60 i 70; i el treball intern, com a manifestació d'una vital necessitat expressiva.

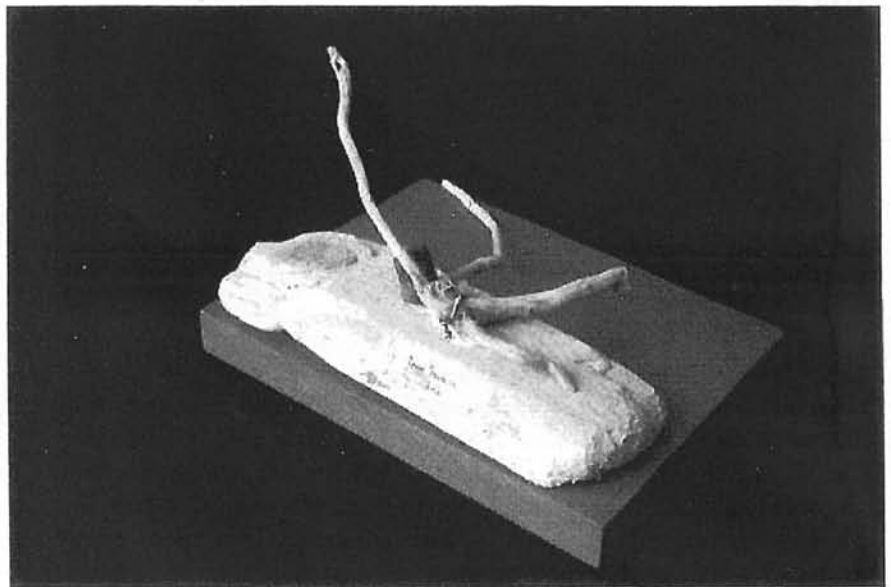
En primer terme, hem de tenir present el gruix del treball intern que representa tota creació exigent com aquesta, perquè la producció de l'artista no és sols la matèria del seu treball, sinó la condició mateixa de la seva existència. El seu humanisme queda reflectit en un estil propi enriquit per la voluntat de ser consciència col·lectiva i el seu art és l'expressió d'un mètode de coneixement, de si mateix i de la realitat que ens envolta. Per tant, ens trobem davant d'unes obres que són el reflex de la mirada d'un ser humà

sobre el món en tota la seva complexitat i té la seva manifestació en tres vessants d'expressió pròpies:

1. Els símbols, representats en dues direccions oposades i, al mateix temps, complementàries: externs, que vénen donats pels mateixos materials triats al moment de construir l'obra i mostren idees amb un grau important d'ironia i d'humor. És el cas dels objectes elaborats a partir de materials de

modelat les formes que l'artista ha descobert a la manera d'*objets trouvés*.

2. La natura és representada com a força de creació benigna portadora d'ordre i veritat a un món on la destrucció violenta i agressiva és constant. Idea que ve donada per la imatge de la dona: la *Venus* -símbol etern de la bellesa- és una figura de fusta presentada sense artificis amb les formes que la naturalesa li ha

Follfermat, escultura de Jean Serra

reciclatge que construeixen *Home cibernètic* i *Endavant*, on la tecnologia portada pel pas del temps als desús fa que allò que en un temps semblava totpoderós esdevingui poc més que ferralla, que l'artista recupera i tornen a prendre vida en una mena de joc d'humor irònic vers la idea del malentès progrés; i interns, que, a més a més, són expressats amb els recursos temàtics i evidencien un grau superior de profunditat de reflexió i sincretisme, donat que la part és l'expressió del tot, com a les peces *Naufragi* i *Gavina*, on el pas del temps i l'acció de la natura han

donat, que s'alça triomfant sobre un pesat bloc de ciment armat; la *Maternitat africana*, estilitzada figura de metall a la qual el caprici de la natura ha convertit en l'ésser portador de la vida; i *Dona*, reflex en pedra de la bondat primigènica de la creació. Totes elles, modestes i exquisides presències de fortaleza, d'eternitat i d'amor.

3. La denúncia, lluita de contraris que té lloc en la duplicitat negatiu-positiu: la violència, la mentida, l'engany i la mort, com a trets reprovables de l'irracional i paradoxal comportament de l'home al llarg de la història; enfront dels

Victima mina antipersones

ideals d'un món que, per sobre de tot, ha de saber preservar la pau, la veritat, la bellesa i la vida. Denúncia, en tant que destrucció, de tot allò negatiu de la humanitat per tal de poder construir sobre les seves runes un món millor. Així de punyent es mostra l'obra *Ratlla vermella* sobre un fragment negre i un blanc invasor i homogeneïtzador, on podem intuir indicis de violència i uniformitat racistes representats a modes de rebuig de l'omnipotència i la incomprensió de la diferència. En la mateixa línia, sentim el dolor esfereïdor davant la impotència de *Bombardeig nocturn sobre ciutat*, el sense sentit de la mutilació física i psíquica que deixa la guerra a *Victima de mines antipersones*, el clam contra la repressió i la frustració que desprèn la tortuosa figura mancada de llibertat anomenada *Follfermat*, l'angoixa de l'autodestrucció que exhala l'escorç deforme de l'ésser carbonitzat presentat com *Lobishome*. Sobre el negre món de la destrucció s'alça, però, la veu de l'esperança en forma d'ocell blanc, símbol de pau i

llibertat, tan evident que no cal més que apuntar un *Sense títol*, o la mateixa idea representada en forma de reixa forçada titulada *Esperit en rebel·lia*. Trobem, per tant, uns conceptes comuns al conjunt de la producció plàstica: per un costat, la dialèctica de la negativitat com a expressió d'una lluita de contraris --interior / exterior, destrucció / construcció, humor / reflexió hermenèutica--, per altre costat la creació com a experimentació i necessitat vital que pren com a instruments els materials de la natura i l'atzar.

Tot plegat queda reflectit en una producció d'herència informalista i abstracte, que viu el canvi de segle amb la joia que ofereix la llibertat creativa de l'estil expressionista i la tècnica del reciclatge.

El pensament crític i autoreflexiu encapçala aquesta mostra amb un expressiu *NO* -com a contrapunt d'una obra d'Antoni Tàpies anomenada *Sí*-, que representa el poder crític de l'art, el joc de la vida on a vegades es perd i a vegades es guanya però on el realment important és la manifestació d'una postura crítica i coherent contra tota manipulació i repressió alienants, esclavitzadores. Així l'art, en tant que expressió del sofriment

humà, es converteix en vehicle transmissor de veritat.

En definitiva, l'obra que presenta té un sentit radical de llibertat formal i conceptual, que permet la feliç confluència de diversos corrents històrics -el camí depurat de l'abstracció, el sentiment expressionista, la llibertat informalista- que quallen en una creació original, espontània i compromesa, i trenca amb els motllos encarcerats de la classificació estilística propis del mercantilisme de canvi de segle. Ens trobem davant d'una producció artística que, encara que jove, es presenta com a fruit de la passió, la sensibilitat i la bellesa, i aquí rau la seva autenticitat i atemporalitat.

Sonya Torres Planells

Eivissa, 2000

Lobishome

Era el progrés i l'observaven amb desconfiança.

Progrés econòmic i alhora alliberador de tabús perquè, com un dispositiu de fer saltar explosius en un camp moral ple de mines que el règim i l'església catòlica havien anat sembrant, deixava prou terreny per a noves alegries, visions més amples, i sobretot la capacitat d'escollir altres camins. Altres pesqueres.

Car en aquells iots s'hi feien festes sonades a les quals ben aviat hi convidaren els més avançats de la rogalia, i, enmig d'un gran devessall de llums de colors i música, va començar a haver-hi trafiqueig, subtil com un llimerol, de plaers i marihuana.

Mentrestant, l'al·loteta que volia ser novel·lista i es delia per fer caber la mar i la seva gent en una plagueta de paper quadriculat, ho mirava tot amb els ulls oberts com salers. De pressa, anava fixant imatges, perquè ara, en els seus apunts mentals, hi volia incorporar aquesta altra manera més plaent i alhora perillosa d'encarar-se amb la mar, i el destí.

He dit abans que les meves novel·les solen tenir la forma d'una illa. Em referia a que normalment, quan un dels personatges es troba al bell mig d'un soscaire emo-

cional, sempre topa amb la barrera de la mar, ja bé facilitant-li la fugida, ja bé aturant-li els peus. I és que la geografia del seu mapa de sentiments sol seguir les curvatures del perfil de l'illa, aquella sensació constant de claustrofòbia, d'isolament.

Femenins, la majoria dels protagonistes de les meves novel·les, pateixen l'illa com si fos el seu cos físic, i la mar una mica com a part de la seva ànima inquieta que cerca esclatxes per transcendir la línia del litoral que li ha comportat tants segles de servitud.

D'humiliacions.

La dona recer de mariners cansats.

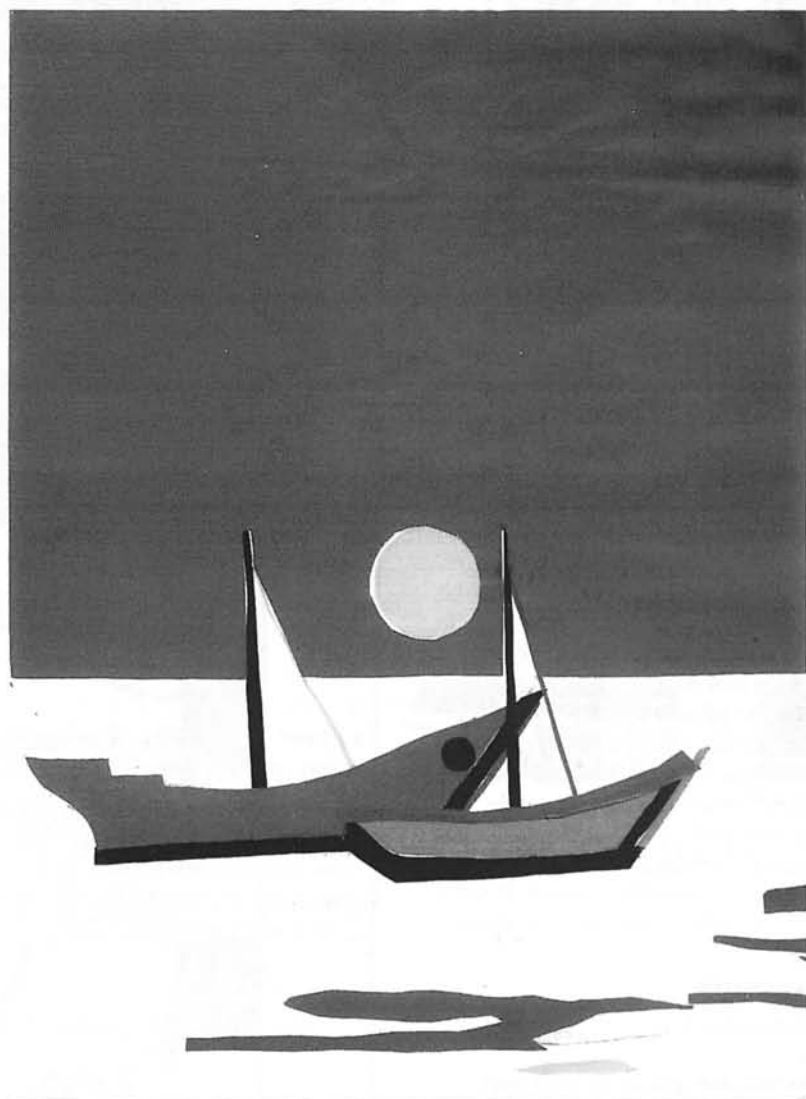
La dona sotmesa a vexacions patriarcals.

Mar i dona per a la complicitat i el desig.

No hi ha, en la meva narrativa, cap història d'amor, o de venjança, o de transacció, que no tengui la influència assoladora però també embuixada de la mar. Amb la seva irresistible capacitat per seduir les paraules.

Naturalment, sota l'ull imperatiu d'El Far de la meva vida.

Antònia Vicens

Collage de Josep Mas i Vidal

**CRISTALERIA
PEREZ SABATER**

Telèfons : Paco 600 44 44 27,

José 607 98 45 97,

Toni 607 98 46 97.

**Carrer de Son Magraner, núm. 4
Son Espanyol, (07120 Palma)**

Fax 971 439001

**Taller
aluminió**

**CRISTALERIA
PEREZ SABATER**

☎ 971 43 84 33

Trobareu *S'Esclop* a les llibreries:

SAGITARI
llibreria

Carrer de Joan Miró, 62
Tel.: 971 73 06 08
Fax.: 971 28 33 88
e-mail: xabraham@teletel.es
07015 Palma de Mallorca

illa de llibres

**CENTRE D'INFORMACIÓ I PROMOCIÓ
DE LA CULTURA ESCRITA DE MALLORCA**

Plaça de l'Hospital, 4
07012 Palma · Tel. 971 279092

LLlibreria

La rosa als llavis

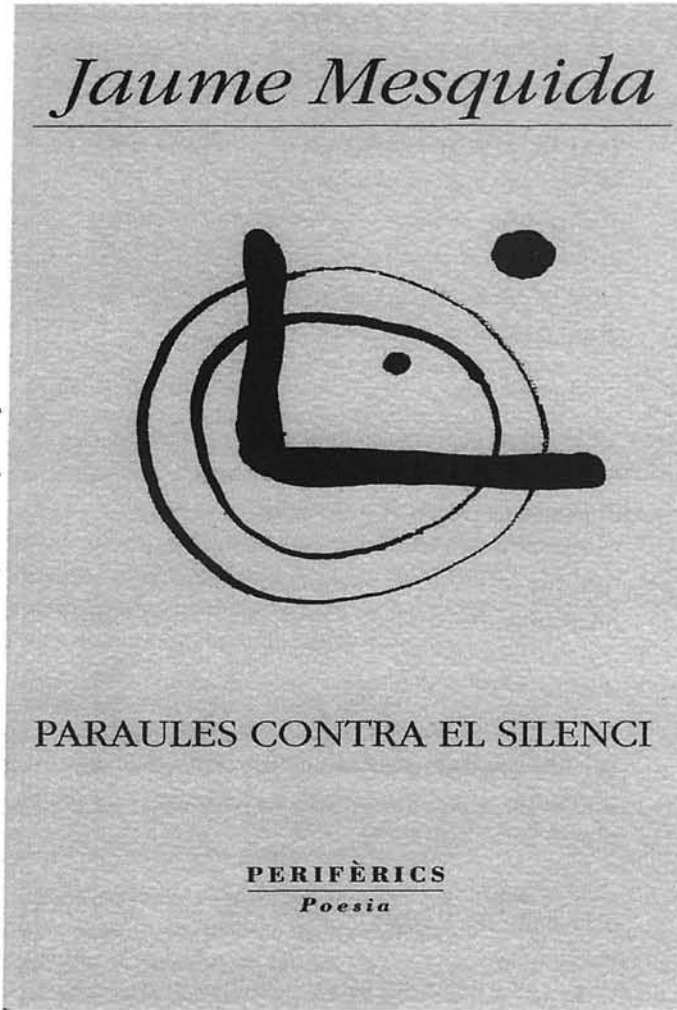
Ramon Llull, 16 A.
Ciutat de Mallorca
Tel. 971 72 19 85

NORMA
Comics

Nuredduna, 7
971 77 13 25
Fc. Martí Mora, 14
971 78 01 21

normapalma@teletel.es

7 anys
FESTA D'ANIVERSARI NORMA COMICS

XXV

Forma impura de brollador,
arrossegaves al teu fons obscurs llims.
Cec a altres lluminositats,
jo en tu, bevia les aigües de la set.

De la 1a. part titulada *La mort en mi és el teu no morir.*

7

Per als que arriben amb petjades de pluja en el vent i el seu furor de torxa encesa a la fosca cripta del cor, per als captius entre les paraules, presoners del seu silenci, per als que sense presència vagueren entre els plors, per als morts sense pàtria, per als despallats fins i tot del seu cadàver, per a tots ells sigui aquest poema en què ningú no és amo de res, en què ningú no és amo ni tan sols de l'amor que els estimava.

De la 2a. part anomenada *Nit a desnit de totes les nits.*

XV

Jo no escriuré el poema:
encara que si escrigui el poema
tanmateix mai no l'escriuré.
Jo no escriuré el poema:
paraules contra el silenci.

XXXI

Jo escric.
Caparrudesa de l'ànima.
Contra l'oblit,
criden les paraules amb el seu silenci.

LII

El silenci
en un poema
és un altre poema
ple d'ombres
blanques.

De la 3a. part: *Moriràs com si no moris ningú en el món*

De *Paraules contra el silenci*
Jaume Mesquida

"Sense dubte Jaume Mesquida ens regala amb eixa nova lliurança de la seva madura i espaiada creació literària un poemari mesell d'enginy i de força. No debades el ferreny poeta manacorí, nascut a Ciutat per mor de les dèries futbolístiques de son pare, ve d'un llarg camí d'exigències i lluites pròpies.

Paraules contra el silenci ens mostra, despallat i dre-turer, gairebé desafiant, un poeta assaonat. Gloriosament cairat a cops d'aixa.

Jaume Mesquida esculpeix les paraules talment com entalla, cremant-hi la vida des de la infantesa, les fustes més rebels i les amistats més fermes. No és estrany que dominant l'ofici del Fill de l'Home es permeti el luxe de bastir un poemari de caoba i banús amb incrustacions d'ivori. Tanmateix en el viure, en el con-viure i en l'escriure el nostre amic només tria fusta bona que conserva els grops per conferir al viure i l'escriure eixa empremta de natural bonhomia que atorguen els defectes.

Lluny de dissimular la seva innata i abraonada aspror, sembla que s'hi recreï, de pensament, paraula i obra. Tal com havien de ser els pecats mortals de la nostra infantesa que ens puja «a la boca de l'asfíxia amb la més terrible de les tendreses» (XXI). Ben mirat, encara que no vulguem confessar-ho, la tendresa és terrorífica. Tanmateix, al cap i a la fi, el nostre filòsof disfressat de poeta es mostra noble i obert com els seus mobles".

Jaume Santandreu
Barracar-Manacor, estiu de 2002.

Fragment del pròleg *Avís als vianants a Paraules contra el silenci*, editat per Perifèrics, Poesia, Palma, setembre 2002

Naufragi

Una vida fa que vaig llançar
per la borda
totes les fulles del meu diari, les esperances,
algunes nits sutzes i plenes.

Una música perfora les uralites
d'aquesta illa o territori inexplorat de
palmeres estèrils com roques,
on m'ha sorprès la darrera
onada. En sóc l'orfe
solitari.

La meua ruïna inútil, el
color subtil de la pell, com pàgines
de diari d'anys enrere,
el desesper i també, no podria negar-ho,
l'encant insondable
que em segella la boca,
la bellesa d'un solixent, trencador de
rutines. La mar, que em va dur,
de sobte m'ensenya unes veles...

I ara sé que, si gosen d'arribar algun dia,
jamai no podria anar-me'n d'aquesta costa.

de *Corrents freds a l'horitzó*
(Castelló de la Plana)

La casa lleu

T'ALLUNYES, INCRÈDUL, després d'haver
mirat - havies de fitar el cos,
el seu deix, la llàgrima perduda,
aturada en mig de cap lloc exacte
i ara esperaves alguna explicació,
unes paraules, l'arma homicida.

T'allunyes encara, massa vell per trobar
el fil de son perdut a la matinada,
et poses la perruca i el vestit
ratat i trobes - ah, les casualitats
mai no són del tot massa casuals - una
altra obscura imatge per depredar de nou.

La lleu casa guardava sempre els secrets.
Els teus secrets eren de farina, ran la cadira
abocada, des d'on escampava la son
el seu únic fantasma.

del recull *En blanc*

«*Sa Nostra*»,

(Premi Miquel Àngel Riera 2001 de poesia)

Alfons Navarret

Alfons Navarret

Nascut el 1974 a Alfara (l'Horta Nord, València).

Estudià Dret a la Universitat de València.

Té publicat els següents reculls de poesia:

- *Corrents freds a l'horitzó* (Castelló de la Plana)
- *Com qui contempla la mar* (Univ. Politècnica de València)
- *Genealogies i desencontres* (Ajuntament de Catarroja)
- *Els versos d'Araflà* (Editorial 7 i mig)
- *En blanc* («*Sa Nostra*», premi Miquel Àngel Riera 2001)

Fulles, Catalina Salas

Poesia francesa d'avui

LA CHUTE DE L'ARBRE

On abat les charmes les châtaigniers les chênes
On abat les bouleaux les marronniers les frênes
On abat les ormeaux les acacias les hêtres
On abat les sapins les peupliers les aulnes

à grands coups d'éclats de voix
à grands coups de portefeuilles
à grands coups de bourreaux-guillotines
à grands coups de bruits pour rien.

... ..

Écoutez la stridence hargneuse des scies mécaniques
mordantes cisailantes hurlantes rouspétantes.
Écoutez les chahuts impassibles des bulldozers
défoulant leur puissance de bêtise acharnée.

Ils destinent un sort final tragique
à la forêt ogivale du délice estival
morte pour le carnaval des robots et des hommes
évanouis de nature écœurés de verdure.

... ..

Le crime sylvestre condamne l'homme à la truella
pour construire des massifs de béton surarmé
des paysages aux visages décharnés
des clairières-verrières, cercueils pour les bourreaux.

... ..

On dénude sans pudeur la nature
de sa cape de vie verte et d'ampleur élancée.
On habille sans couleur la nature
des treillis du désert, des feuilles de la déchéance.

... ..

L'aubier n'y est plus; le cœur n'y es plus.
Un chêne qui tombe c'est la tombe qui enchaîne
Les cimes qu'on décime c'est l'Astre qui s'abîme...
Mais si les repousses crient vengeance sur le béton qui fond?

Olivier Demazet

LA CAIGUDA DE L'ARBRE

Talen les carpes els castanyers els roures
Talen els bedolls els petits castanyers els freixes
Talen els petits oms les acàcies els faigs
Talen els pins els àlbers els verns

amb molts de sorolls
amb molts de diners
amb molta de maldat
amb molt de renou per res.

... ..

Escolteu el xerriqueig aspre de les serres mecàniques
mossegadores cisellant vociferant grunyint.
Escolteu els escàndols impassibles dels bulldozers
llibertant la seva potencia de bajaneria enfurida.

Lliuren un destí final tràgic
al bosc ogival de la festa de l'estiu
mort pel carnaval dels robots i dels homes
espantats dels fets i del medi ambient.

... ..

El crim del medi ambient condemna l'home amb la paleta
per construir massissos de ciment
paisatges amb el rostre canviat
clarianes-vidriaires, tombes pels botxins.

... ..

Es despulla sense pudor la natura
de la seva capa de vida verda i lliure.
Es vesteix sense color la natura
dels encanyissats del desert, de les fulles del decaïment.

... ..

La albura ja no hi és; el cor ja no hi és.
El roure que cau és el començament de la tomba
Els cimadals que desment són l'astre que es destrueix...
Però si la llavor crida venjança sobre l'asfalt que es fon?

(Traduït per Maties Tugores)

En haver de participar a La Misericòrdia el juny passat, a la Jornada del Medi Ambient, tot d'una, vaig pensar en una poesia que setmanes abans m'havia enviat Olivier Demazet: *La chute de l'arbre*. Olivier Demazet va néixer, el 1930, a Tours (França). És professor per a nins disminuïts físics. És president i fundador de l'associació «Montauriol-Poèsie» i director de la revista «La Revue des Partisans de l'Art». Ha rebut nombrosos guardons de poesia, és soci d'associacions literàries i té publicats més de dotze llibres; els darrers són: *Le glaneur des regards*, *Eclats de rimes* i *Dentelle sylvestre*.

Maties Tugores

Maties Tugores i Garau és diplomad en llengua francesa per la Universitat de Toulouse, l'Escola Oficial d'Idiomes i el Ministère d'Education Française. Ha estat corresponsal de la revista «A & P», delegat de la S.P.A.F. a Espanya, i ha publicat a revistes de poesia franceses. Just ara, ha acabat una antologia en llengua catalana del poeta Pierre Jean Jouve (1887-1976), i n'ha començada una altra de poetes francesos, que es dirà *Panorama de Poesia Francesa Contemporànea*.

Catalina Salas, Ermita del Cocó

Catalina Salas, Teulades de poble

El do de la llum

La contemplació de l'obra de Catalina Salas ens suggereix una reinterpretació molt singular i gratament personal d'alguns aspectes de l'impressionisme, sempre amb un accent càlid i poètic que ens remet força a la fragmentació del color de Monet -el més poètic dels impressionistes, no cal dir-ho- i a la llum fràgil i els efectes vibrants de Renoir, per anomenar les influències més directes que hom pot percebre.

Cal recordar, emperò, que aquest estil que va rompre amb els esquemes de la pintura tradicional i que va suposar l'inici d'un art pictòric concebut com una manera diferent de mirar, de contemplar la naturalesa, d'unir la visió i la llum, de representar el paisatge amb les seves variacions atmosfèriques -la *Catedral de Rouen* de Monet, per exemple-, té els seus antecedents en els paisatges anglesos de Constable i Turner, així com en la pintura de Leonardo, Ticià, Velázquez, Rembrandt..., introductors d'alguns punts de la tècnica i dels objectius de l'escola impressionista.

Ens trobam, aleshores, davant un especial domini de la llum i del color, de les ombres i dels moviments, de les emocions i dels sentiments. Art i vida es fonen per crear un *modus vivendi* fet a la mesura d'una artista dedicada en cos i ànima a la pintura, sotmesa al poder de la creació amb tota aquesta càrrega de goig i martiri, de passió i desencís, de triomf i pèrdua, que a la força s'ha de trobar al bell mig de qualsevol expressió dels sentits, dels instints, de les il·luminacions i les foscores de l'ànima.

Dispersant la temàtica d'aquesta obra concebuda com un tot que uneix l'autora amb els motius quotidians, els records evanescents d'un passat i un present a l'encalç de la memòria i la sensibilitat, entre les marines, els retrats, les panoràmiques, els bodegons, trobam codonys, alfàbies, gira-sols, garbes, copinyes, peixos, crisantems, botelles, llibres, terrats, arengades...,

*trobam la garba, que s'ensenyoreix del camp i descansa
sota la refulgència dels raigs impetuosos, feixucs, brillants;
les alfàbies, que contenen l'absència o esclaten amb la força
de les flors i l'expressió dels colors;
les teulades i els terrats, testimonis tothora del pas de les estacions,
de la roda del temps, del misteri de la nit, del fulgor del cel,
del fred, de la boira, de la pluja...
l'arena i l'escuma, l'aigua, que ens impregnen de sal i de mar,
de pau i de vida.*

És, l'obra de Catalina Salas, una pintura davant la qual hom no pot restar indiferent, perquè ens glapecix l'esclat imponent de la nostra llum illenca, ens envaeix la força abassegadora dels colors resplendents, glatidors, vius, de la nostra mar blava, verda, blanca; perquè ens provoca sempre les sensacions que desprèn tota creació formada i bastida a través de la sensibilitat i el talent innats. Les seves teles reflexen un instint privilegiat, un do que malda per apropar-nos a una serena contemplació de la vida, a una apassionada visió del món.

*Així la dansa dels colors sobre la tela,
el ritual de l'oli definint la geometria de les formes,
la lírica del sentiment amorosint la pintura, el llenguatge de les passions,
la transparència de les virtuts...*

És en la llum -la llum d'aquestes quadres-, per tant, on es troba la veritat, i amb aquesta veritat s'arriba a la plenitud, a la certesa de la pinzellada rigorosa i exemplar, a l'essència del color que ens inunda de sentiments i ens desborda d'emocions. La realitat se'ns transmet a través dels ulls romàntics i captivadors de l'artista, amb una mirada sensible i alhora contundent.

En la llum es troba la bellesa: una bellesa que guarda el record de les coses més sibil·lines i l'evocació de les influències, tant artístiques com personals, que han guiat el pas ferm i segur de Catalina Salas pels viarans d'una exigència i una perfecció contínues.

Aristòtil deia que l'art és un tipus de coneixement superior a l'existència, però en el cas de Catalina Salas podem afirmar, sense por d'incórrer en fals testimoni, que la pintura i la vida -o viceversa- es troben al mateix nivell, són parts inseparables d'una mateixa cosa, l'essència d'un objectiu tan transparent com digne: l'existència artística.

L'illa del tresor

"Hi ha una illa del tresor enmig de les onades dels meus cabells mediterranis.
Hi ha un mapa del tresor, hi ha llibres d'històries de cavallers de fortuna, altrament dits emigrants, contrabandistes o pirates.

Hi ha ampolles de rom, d'herbes o de cassalla.
Hi ha cançons, negres banderes amb blanques calaveres sobre creus de tibies amb peronés.
Hi ha també qualche taca negra sobre incerts bocins de Bíblia. Sobretot, hi ha moltes biblies.
Hi ha platges de sorra i muntanyes estibades de boscos (cremats).

Hi ha petites cales encara quasiverges.
Hi ha palaus i residències d'estiu.
Hi ha monuments històrics i artístics i una universitat.
Hi ha fins i tot qualche pagès o pescador.
Hi ha vaixells que porten i s'emporten cotxes, que molts de cotxes hi ha, i avions i màquines que renten plats o roba o els cotxes mateixos".

"Hi ha caps de tribu que han estudiat fora, a la civilització.

Hi ha poetes i escriptors que han après lletra, com homes i dones que han après a conviure amb la vida moderna, perquè fins i tot hi ha vida moderna a l'illa.
Hi ha, a més, bancs, estrès i ordinadors, psicòlegs, diaris bilingües, grans magatzems, gratacels, estudis de gravació, antenes parabòliques... i reserves d'indígenes de parla estranya, de la qual ells en diuen mallorquina."

Andreu Escales i Tous

La Seu d'Urgell, 18-X-94

En el semàfor. Gabriel Pereiro Barceló

CANT DE REONEIXENÇA

*Paràfrasi de Pierre Jean Jouve**A M. Tugores*

Cant de reconeixença al món que abasta
els sols, abismes i asprors sens nombre;
i dins el pit encara més penombra
d'extàsi agònica que clos embasta.

-- Dolor! Dolor! La sort, el Temps desbasta.
Cant de reconeixença, els dies nombra
dintre l'ordit que el sentiment aombra
amb genèsi de forces que contrasta.

Les neus d'antany, sense calor no es fonen,
cap ànima no resti sens comprendre
el que la vida ha volgut dir ignota,

cap ombra sense Sol de què dependre.
Fixi el poeta sense públic nota
el cant de l'alba que els ocells difonen.

SON PARERA

A les famílies Riera-Matamales i Mesquida

El paradís serà mentre jo visca,
o la penya floreix la taparera,
homes i dones treballant a l'era,
el cavall trota mentre el carro llisca.

L'adolescent, que al món rural s'arrisca,
dins la garriga per a ell estrangera,
amb bosc d'ullastre, aritja i mata rere
el torrent amb pendís mull que rellisca.

Es banya de natura amb íntim xiscle
mentre l'ànima vol el cant debatre
amb l'erigó, la cega o el llentiscle.

Quan el fullam sigui ressec com llatra
i s'escloveli la collita amb riscle
sabrà del temps el gra en la tinta batre

Àngel Terron

De l'obra inèdita **SONS NETS**

Toni Jordi, Punta Negra

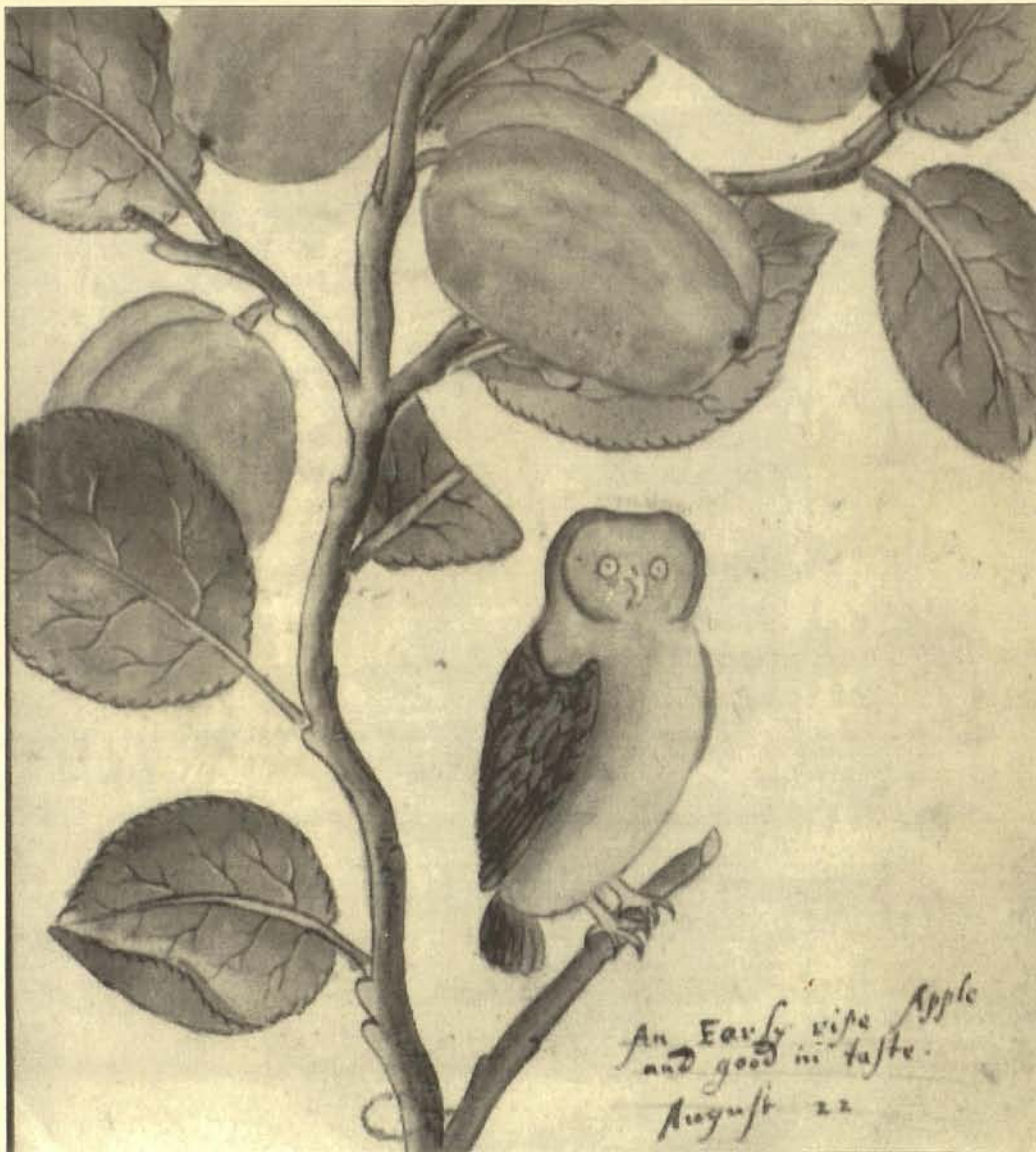

gaspar servera
2002

PROVA D'ARTISTA

Els subscriptors de *S'Esclop* rebran, juntament amb la revista, aquesta làmina en color numerada i signada per
Gaspar Servera

"An Early Ripe Apple" del llibre Tradescant's Old English Orchard (entre 1604 i 1614), que es troba a la Bodleian Library del Ashmolean Museum d'Oxford

AIRE ACONDICIONADO - EQUIPAMIENTO HOTELERO

HUMICLIMA

SERVICIO Y GARANTIA

www.humiclimate.com

ISO 9002

HUMICLIMA - Cami Vell de Bunyola, 39 - Pol. Ind. San Castelló - Palma de Mallorca - Tel. Oficinas 971 431 216 - S.A.C. 971 431 090 - Fax 971 200 228 - 971 754 751 - E-mail: humiclimate@humiclimate.com

KLIMA HOTELS - Avda. 16 de Julio, 53 - Pol. Ind. San Castelló - Palma de Mallorca - Tel. Oficinas y S.A.C. 971 900 390 - Fax 971 900 395 - E-mail: klimahotels@ano.com